

## ”MELLEM TEKST OG BEGIVENHED. SELVBIOGRAFIEN SOM PERFORMATIV STRATEGI I NUTIDIG LITTERATUR, VISUEL KUNST OG PERFORMANCE”

**FORSVAR D. 23. JUNI 2008**  
**SDU, Odense**

Præsentationen består af tre dele:

1. Jeg vil først redegøre for afhandlingens emne og målsætning og placere projektet inden for rammerne af det nye forskningsfelt som i Europa har fået betegnelsen ”Performativ Kultur”.
2. Derefter følger en redegørelse for afhandlingens opbygning og dens væsentligste teoretiske, metodiske og analytiske pointer.
3. Kort præcisering af afhandlingens hovedresultater og væsentligste bidrag til den performative kunst- og kulturanalyse.

### **Afhandlingens emne og målsætning**

Helt frem til midten af 1970erne var selvbiografiens status som sandhedsfortælling stort set uantastet. Den franske kritiker Philippe Lejeune leverede den til stadighed mest populære genredefinition af selvbiografien i 1975 som lyder således:

”Den retrospektive prosafortælling, som er skrevet af en virkelig person, og som omhandler hans eksistens, hvor fokus ligger på hans individuelle liv, og særligt på hans personlige identitets historie”.

Den traditionelle selvbiografi var ofte skrevet af magtfulde mænd med livserfaringer, som det almene menneske kunne spejle sig i. Det var imidlertid også omkring 1975, at kritikken mod selvbiografien med dens enhedslige livshistorie og universelle, suveræne subjekt begyndte at vokse. Den poststrukturelle kritik kaldte et sådant selvidentisk og autonomt selvbiografisk ’jeg’ for en myte og en fiktion. Mange kvinder begyndte at udvikle alternative selvbiografiske former både inden for litteraturen, men i høj grad også inden for den visuelle kunst og performance. Ikke så meget for som en bekræftelse af en allerede eksisterende, stabil identitet, men som en søgen efter identitet. Fokus blev derfor også flyttet fra selvbiografiens *bios*, altså fra fortællingen som en autentisk

livsfortælling til en undersøgelse af de psykologiske, ideologiske og sociale faktorer, der menes at konstituere forfatterens 'selv'. En kvindelig forfatter herhjemme som Suzanne Brøgger anvendte op igennem 1970erne den selvbiografiske diskurs til at kritisere de traditionelle (maskuline) subjektkonstruktioner, som historisk og kulturelt knyttede sig til genren. Forfatterens identitet blev ikke længere opfattet som et entydigt faktum, der kunne repræsenteres i et neutralt og gennemsigtigt sprogligt medium. Forfatternes og kunsternes selvfremstillinger understregede i denne periode, hvordan identitet skabes performativt, dynamisk og relationelt og jeg citerer en kollega ph.d. Louise Zeuthen for skrive "som noget, der bliver til – mere som en effekt end en realitet – i en stadig forhandling mellem jeget og omverdenen." Jun Yang, en kinesisk samtidskunstner siger også meget rammende:

"Creating an autobiography always means creating an identity – constructing one's own story, not just telling it."

Autofiktionen blev et begreb i 1980erne som ofte blev og stadig bliver brugt som til at betegne de mere eksperimentelle former for selvbiografisk historiefortælling, hvor grænsen mellem fakta og fiktion ikke længere er så entydig.

1990erne er et årti, som nogle kritikere mener, er karakteriseret af en "storytelling overload" (Langellier 1999). Inden for samtidslitteraturen og -kunsten kan man tale om den selvbiografiske fortælling som en decideret strømning eller tendens, men også som et bredere kulturelt, diskursivt fænomen. Særligt unge mennesker bruger den selvbiografiske fortælling som en identitetsskabende og –fremstillende strategi i form af blogs på nettet, personlige hjemmesider på myspace, facebook og andre steder. Alt fra politikere, sportsfolk til semi-kendte personer fra TV's reality-shows til almindelige mennesker har behov for at fortælle sin personlige historie fra sit personlige synspunkt over for et publikum.

Den stigende interesse for at skabe alternative selvbiografiske former på tværs af æstetiske og kulturelle medier skaber et behov for nye teoretiske begrebsdannelse og analytiske tilgange. I afhandlingen argumenterer jeg derfor for, at det er nødvendigt at udvide genstandsfeltet for den selvbiografiske kritik og ikke længere forstå selvbiografien som en litterær genre, men som en diskursiv modus, der kan kendetegne

alle kulturelle objekter i større eller mindre grad. Jeg lægger mig her op ad litteraturteoretikeren Mieke Bals forståelsen af fortællingen. Hun siger:

”For narrative is a mode, not a genre. It is alive and active as a cultural force, not just as a kind of literature.” (*Travelling Concepts* 2002).

I forlængelse heraf, hævder jeg, at den selvbiografiske fortælling med analytisk fordel bør betragtes som en performativ fortællepraksis, der genererer kulturel betydning i forskellige historiske situationer og i forskellige diskursive kontekster. Fx i forhold til vores forståelse af krop, køn og identitet, af forfattersubjektets relation til sin fortælling, af fortællingens funktion og effekt på den øvrige virkelighed.

I dette projekt er jeg imidlertid ikke interesseret i den selvbiografiske historiefortælling som kommunikativ praksis i en bred kulturel kontekst, men derimod som en performativ praksis og strategi i en snæver *æstetisk* sammenhæng. Afhandlingens analytiske målsætning er derfor at belyse selvbiografien som en performativ fortællestrategi på tværs af en række æstetiske medier eller udtryksformer; i dette studie handler det om prosadigtet, fotografiet og performancen. Det tematiske fokus ligger på en afklaring af den performative relation mellem fortælling og identitetsdannelse i de udvalgte værker.

Inden for de senere år er man begyndt at tale om en vending inden for narratologien, som i stigende grad finder anvendelse uden for de oprindelige sammenhænge fx inden for medie- og kommunikationsstudier, sociologi, pædagogik, psykoterapi, men også inden for studiet af andre kunstformer end de strengt narrative (litteratur, teater, film). En sådan transmedial narratologisk metode til analyse af alternative narrativitetsformer inden for et tværæstetisk felt er imidlertid langt fra en realitet i dag. *Mit* projekt opfatter jeg som et bidrag til udviklingen af en sådan metode, der kan redegøre for brugen af performative narrativitetsformer på tværs af kunstarterne.

Et tværmedialt og performativt studie af selvbiografien kræver, som jeg ser det, en analysetilgang eller metode, der kombinerer begreber fra flere forskellige fagdiscipliner. Det særegne ved min metode er kombinationen af særligt to teoretiske begreber nemlig performativitet og narrativitet, som oprindeligt stammer fra hver deres fagområde som

sprogfilosofisk begreb og som narratologisk/litterært begreb. Der findes mig bekendt intet sammenhængende studie af netop narrativiteten i performativ kunst, som afhandlingen her fokuserer på.

Den særlige interesse for kunstens og kulturens performative dimension står jeg imidlertid ikke alene med. I 2003 startede jeg sammen med en kollega forskningsnetværket ”Performativ teori og analyse” med forskere primært fra Teatervidenskab og Kunsthistorie på Københavns Universitet, hvor jeg på det tidspunkt var ansat. I dag har netværket udviklet sig til et tværfagligt miljø, der bidrager internationalt og nationalt med forskning og formidling af den performative kunst- og kulturanalyse. Mit forskningsprojekt har ligeledes fundet stor inspiration og faglig støtte i relationen til mine to vejledere Anne Scott Sørensen og Jon Helt Haarder her fra Institut for Litteratur, Kultur og Medier. Også prof. Steven Connor fra *The London Consortium*, Birkbeck College i London har i forbindelse med mit forskningsophold personligt bekræftet mig i relevansen og nødvendigheden af mit projekt. Jeg vil også yderligere lige nævne to internationale forskningsprojekter, som jeg har haft stor nytte af, nemlig det hollandske forskningsprogram ”Performing Culture” på Amsterdam School of Cultural Analysis (ASCA) med prof. Mieke Bal i spidsen. Herunder ligger delprojektet ”Performative Narratology”<sup>1</sup>, som er i færd med at udvikle et sprogbaseret performancebegreb til brug for analyse af narrativitet i både verbale og ikke-verbale ’tekster’. Mit projekts performative greb om klassiske narratologiske kategorier og begreber ligger således i forlængelse af den intention, som man finder i ASCAs forskningsprojekt. Jeg er i øvrigt inviteret til ASCA i juli for at fremlægge afhandlingens forskningsresultater. Også Erika Fischer-Lichtes tværaestetiske forskningsprogram på Freie Universität ved navn ”Kultur des Performativen” har været en stor inspiration for mit projekt. Særligt hendes eget projekt ”Ästhetik des Performativen”, hvor hun udvikler et snævert æstetisk performancebegreb til at belyse kunstens processuelle, transformative og teatrale aspekter. Erika Fischer-Lichte har en baggrund i teatervidenskab. Hendes tilgang til den performative æstetik er derfor også baseret på et særligt *teatraliseret* performancebegreb, kan man kalde det, hvor kroppen - og ikke fortællingen som i mit projekt- udgør det privilegerede sted og medium.

---

<sup>1</sup> Delprojektet har Dr. Murat Aydemir som leder.

## **2. Afhandlingens opbygning og væsentligste pointer**

Afhandlingen er bygget op af tre dele:

1.del. hedder *Selvbiografiens kritikhistorie* og er en gennemgang af de væsentligste teoretiske positioner inden for selvbiografiens moderne kritikhistorie fra biografismen omkring 1960 til den performative kritik, som den har udviklet sig fra 1990 til i dag. Det er foretaget tilskæringer og forenklinger undervejs således, at de væsentligste pointer i forhold til mit problemfelt træder tydeligt frem. Jeg har valgt at gøre forholdsvis meget ud af dette afsnit, fordi jeg mente, at det var vigtigt at have en mur at spille op af, et kritikhistorisk afsæt i forhold til udviklingen af mit performative synspunkt. De tre kritikpositioner har alle formet den kritiske diskurs omkring selvbiografien og dens narrative form og hver givet sit bud på spørgsmålet om selvbiografiens særlige referentialitet. Ved at redegøre for de tre kritikpositioners forskelligheder, har jeg kunnet synliggøre den forskydning hen imod en mere performativ forståelse af selvbiografien, som allerede fandt sted i den poststrukturelle kritik.

Hvis jeg lige skal hvile lidt ved den poststrukturelle kritik, så var det filosoffer som Paul de Man, Jacques Derrida og Roland Barthes, der i slutningen af 1970erne og op igennem 80erne var i gang med et større opgør med den biografiske forfatterfigur og det humanistiske subjektbegreb samt litteraturens klassiske forståelse af teksten som mimetisk repræsentation; som efterligning. Den poststrukturelle kritik opfattede selvbiografien primært som en udøvende, dvs. performativ sproghandling, der producerer nye, 'fiktive' selver frem for konstativt at beskrive allerede eksisterende selver. Disse filosoffer er derfor blevet klandret for at gøre det helt af med subjektet og dermed også helt negere grundlaget for selvbiografien som litterær genre. Jeg argumenterer, at de tværtimod påpeger hvad, jeg mener, bør være uhyre vigtige elementer for den performative kritik i dag, nemlig en fokus på teksten (herunder den selvbiografiske) som en performativ akt, en performance om man vil, der producerer en 'begivenhed' og et nyt møde mellem værk og læser. Et nyt møde, hvor referencen i lige så høj grad er noget, der skabes som benævnes. Derrida og Barthes understreger yderligere den historiske, politiske og ikke mindst etiske implikation, der ligger i det intersubjektive, kropslige møde mellem skribent og læser.

Spørgsmålet for den performative kritik i dag bør derfor ikke længere dreje sig om, hvorvidt forfatteren/kunstneren er tilstede eller fraværende i værket, men derimod, hvilken form for subjektivitet, der konstitueres i det selvbiografiske værk. Kunsthistoriker Rune Gade mener, at kritikeren bør begynde med at stille nogle andre spørgsmål til værket for at forstå, hvordan identitet bliver til, og hvordan den kommer til udtryk. Han skriver, at subjektiviteten i samtidskunstens selvfremstillinger ikke længere knytter sig til selvfortællingens ”ophavsmand”, men til det ”sted”, hvorfra der fortælles (2005). Selvfremstillingen i kunsten i dag *reformulerer*, ifølge Gade, det eksistentielle spørgsmål fra ’hvem er jeg?’ til ’hvor er jeg?’, fra ’hvem taler?’ til ’hvorfra tales der?’- og til hvem vil jeg tilføje. Gade mener netop, at: ”Spørgsmålene vedrører nok det samme, identitet, men fra forskellige synsvinkler. At spørge til udsigelsens sted, snarere end til dens ophavsmand, forskyder spørgsmålet i retning af en relationel og kontekstuel forståelse frem for en individorienteret forståelse.”

Afhandlingens 2. del har overskriften *Mod en transmedial og performativ fortælle teori og – metode* og består af to afsnit. Det første redegør for udviklingen af begrebet om sprogets performativitet baseret på J.L. Austins talehandlingsteori og Jacques Derridas kritik heraf. Det andet indeholder en teoretisk redegørelse for afhandlingens transmediale og performative metodegreb udviklet på baggrund af centrale begreber fra Kristin Langelliers diskursteori og Mieke Bals narrative teori. Ganske få teoretikere har undersøgt, hvordan moderne teorier om sprogets performativitet kan anvendes i et narrativt studie af fortællingen i et tværmedialt æstetisk felt. Langellier er interessant i dette projekt, selvom hun ikke arbejder med historiefortællingen i en specifik æstetisk sfære. Men hun kan alligevel bidrage til forståelsen af, hvordan sprogets performative dimension kan belyse fortællingens ditto. Derudover har hendes specifikke fokus på den personlige fortælling som sociokulturel performance været frugtbar i forhold til afhandlingens analyser af selvfortællingen som social ’begivenhed’ og de forskellige terapeutiske, kulturelle eller etiske funktioner, den kan have i forskellige æstetiske kontekster. For at kunne udvikle et mere specifikt begreb om selvfortællingen som performativ praksis i en æstetisk kontekst har det imidlertid været nødvendigt at få defineret et alternativ til det modernistiske autonome værkbegreb. Mieke Bals begreb

om værket som "et socialt felt" har jeg fundet aldeles brugbart netop til at belyse et performativt kunstværks relationelle og kontekstuelle dimensioner. Bal forstår værket som et åbent handlingsfelt, en slags performance om man vil, hvor et diskursivt "jeg", f.eks. et fortællerjeg inviterer eller direkte opfordrer den empiriske læser/beskuer til at indtage en aktiv rolle som værkets 'du'. Meningen forstås derfor ikke som en egenskab ved værket selv, men som noget, der produceres som en effekt af de performative handlinger fx læsningen, der finder sted inden for værkets sociale felt. Norman Bryson skriver indledningsvist til Bals "Looking In. The art of viewing" fra 2001:

"...rather that property the work has, meaning is an event; it is an action carried out by an *I* in relation to what the work takes as a *you*" (2001).

Bals begreb om værket som socialt felt forudsætter en ny og mere dynamisk forståelse af værkets relation til konteksten. Kontekst betegner, mener hun, ofte en allerede given statisk størrelse, der kan refereres til. Fx en kunsthistorisk eller biografisk kontekst, som kritikeren kan referere til som forklaring på et værk. For at forstå den komplekse relation mellem et kunstværk og dets historiske og sociokulturelle forankring foretrækker hun at arbejde med et begreb om rammen. Rammen er et substantiv, men skal forstås som en aktivitet, en kontekstualiserende handling foretaget af en agent. Kritikeren fx rammesætter værket i sin analyse, dvs. hun/han rekontekstualiserer det ud fra sit subjektive perspektiv, det vil igen sige ud fra et partikulært perspektiv forankret i en specifik krop, der er situeret i et specifikt historisk sted og kulturelt tidspunkt. Kritikeren må altså være bevidst om, at fortolkning af et værk er en aktiv og meningskonstituerende handling, der fokaliserer og gør noget ved den mening, som den hævder, at værket giver udtryk for. Det er en illusion, siger Bal "typical of enlightenment thought that the subject can stand outside of what it criticizes, analyses, understands." (1997). Værkets mening produceres i dette samspil mellem kritikeren subjektive framing af værket og det netværk af sociokulturelle kræfter, som værket selv medierer og artikulerer.

*Det er på baggrund af Langelliers begreb om fortællingen som en socialt situeret og kontekstualiserende performance og Bals begreb om værket som 'socialt felt', at jeg udvikler mit dobbelte greb om den performative selvfortælling. Det er ikke længere nok at analysere den selvbiografiske fortælling som 'tekst', dvs. en lukket enhed,*

struktureret af sproglige tegn, der refererer til allerede eksisterende virkelighed. Fortællingen er rigtignok en skabende proces, der former en historie med specifikke elementer, aspekter og strukturer, som den klassiske, strukturelle narratologi til fulde har belyst, men den er også en socialt situeret og kontekstualiserende praksis, der kan italesætte nye sociale subjektpositioner og skabe nye rammer for forståelsen af de kulturelle diskurser, der har formet dem. Den performative analyse må derfor flytte fokus en anelse fra fortællingens tekstuelle referentialitet og således inddrage fortællingens begivenhedsaspekt eller det, som Bal også kalder for nutidsaspektet, dvs. det, som fortællingen *gør*, når den udsiger og med hvilken kulturel *effekt*.

Dette dobbelte greb om selvfortællingen som 'tekstbegivenhed' implicerer en gentænkning af en lang række traditionelle narratologiske begreber og kategorier. En redefinerende, som jeg kun har kunnet lave udkastet til i denne afhandling. Jeg har valgt at koncentrere mig om, hvad jeg forstår som de indledende men også, som jeg ser det, mest fundamentale skridt i udviklingen af en performativt fokuseret kunstkritik. Mit bidrag ligger i en nødvendig omdefinering af selvbiografien fra litterær genre til performativ 'tekstbegivenhed', men altså også i de performative greb jeg udfører på den klassiske definition af fx relationen mellem historie og diskurs, plottets kausale logik og relationen mellem perspektiv og fortællerstemme.

Stefan Iversen og Henrik Skov Nielsen skriver i bogen *Narratologi* fra 2004, at 1990'erne har været præget af frugtbare reaktioner på kritikken af, at narratologien negligerer konteksten

"og alene analysere[r] fortællingen *som* fortælling uden at tage hensyn til de ydre forhold, som er medbestemmende for, hvordan vi kan og bør opfatte den."

Iversen og Skov nævner ikke den performative narratologi, men jeg mener, at den skal anerkendes som et helt nyt forskningsfelt i Europa, der lige nu er i færd med at udvikle en transmedial metode, der på baggrund af begreberne performativitet og performance kan kaste nyt lys på samtidskunstens og -kulturens brug af alternative narrativitetsformer. Ordet 'mod' i afsnittets overskrift mod en transmedial og performative fortælleteori og -metode skal derfor tages meget bogstaveligt, som jeg også understreger afslutningsvist i afhandlingen. Den performative fortælleteori- og metode er under stadig udvikling og vil forhåbentlig altid være det. Det har derfor heller



ikke været min ambition at levere en endelig og udtømmende performativ analysemodel i denne afhandling.

Sidste og tredje del af afhandlingen er analysedelen, som har overskriften *Selvbiografien som performativ strategi i nutidig litteratur, visuel kunst og performance*. Analysedelen består af tre afsnit, der hver rummer en analyse af primært fire værker. Det drejer sig om den amerikanske digter Lyn Hejinians selvbiografiske digt *My Life* fra 1987, den franske fotograf Sophie Calles fotoroman *Douleur Exquise* fra 1984-2003, og to performanceværker af den britiske gruppe Forced Entertainment *Exquisite Pain* og *And on the Thousandth Night...* fra 2005 og 2000. Jeg har desværre ikke tid til at gå nærmere ind i analyserne af de enkelte værker her, men jeg kan sige så meget, at netop disse værker er valgt, fordi de hver især inden for hvert deres medium opstiller nye diskursive rammer for den selvbiografiske praksis. Jeg har således valgt at inddrage kunstværker, som jeg betragter som *refleksive værker*, som jeg kan tænke videre med, og som jeg mener, kan bidrage til udviklingen af den nye performative teori og kritik. Analyserne skal ikke læses som en illustration af de teoretiske begreber. Inspireret af Mieke Bals performative fremgangsmåde forsøger jeg at udvikle nye begreber, fx begrebet om tekstbegivenheden *i samspil med* den performative kunst, da jeg mener, at det er i analyserne, at begrebernes potentielle betydning bliver på engang mest konkret og mest nuanceret.

I første afsnit analyseres Hejinians selvbiografiske digt *My Life* med særlig henblik på belysning af den performative relation mellem erindring, fortælling og identitet. Det andet afsnit fokuserer i særlig grad på den selvbiografiske fotoroman *Douleur Exquise* af Sophie Calle og selvfortællingens etiske implikation. Det tredje afsnit indeholder analyser af *And on the Thousandth Night...* (2000) og *Exquisite Pain* (2005) af Forced Entertainment med særligt henblik på belysningen af det selvbiografiske som kulturel modus og praksis. Analyserne stiller skarpt på nutidsaspektet af den selvbiografiske fortælling, dvs. i hvilken forstand selvfortællingen i det enkelte værk anvendes som henholdsvis en retorisk akt, en terapeutisk akt og en kulturel akt, der producerer tekstbegivenheder. Analyserne belyser også, hvordan de tre medier, tekst, billede og scene opstiller forskellige rammer for selvfortællingen og dermed også for den narrative oplevelse vi får som læser/beskuer.

Selvfortællingen fremstår i de fire værker som en radikalt kontekstualiseret handling, der fremstiller socialt konstruerede identitetsbilleder. Lyn Hejinian, Sophie Calle og Forced Entertainment viser os, at identitet dog ikke skal forstås som en statisk konstruktion indlejret som en kerne i personligheden. Den selvbiografiske historiefortæller i de valgte værker fremstår, som jeg har skrevet som

”en narrativ agent, der nok er historisk situeret i samfundets [...] magtdiskurser, men som også synes at besidde en fornyet subjektiv agens i forhold til værkets modtager og i forhold til den større kulturelle kontekst, som værket indskrives i.”

Det postmoderne, performative subjekt skal derfor ikke forstås som et socialt *determineret* subjekt, da det altid har mulighed for at svare igen og genindskrive sig på en ny måde i de allerede eksisterende sociokulturelle koder og dermed konstant variere, rekonfigurere eller forandre sin identitet.

*Analyserne belyser altså, hvordan performative fortælleformer i forskellige medier producerer sociale begivenheder, hvor den personlige identitet konstrueres.* Analyserne belyser på den måde afhandlingens overordnede tema i forhold til afklaringen af fortællingens konstituerende funktion og performative relation til dannelsen af personlig identitet.

### **Konkluderende: hovedresultater og perspektiver**

I afhandlingens afsluttende konklusion viser jeg, hvordan de fire udvalgte værker producerer en begivenhed, der har en grundlæggende etisk effekt ikke bare på den performative fortæller, men også den enkelte læser – og kritiker. De tre analyser har nemlig tydeliggjort, hvordan den performative narrative akt aktivt inddrager og forpligter læseren/beskueren i en fælles konstruktionen af den selvbiografiske subjektivitet. Fælles for de performative værker er nemlig, at de italesætter en særlig diskursiv subjektposition, som læseren/beskueren kan vælge at indtage, nemlig som et vidne til en begivenhed. De performative værker tiltaler læseren/beskueren ofte direkte som et singulært empirisk individ med et etisk medansvar for begivenheden. Det performative værk udtrykker en appel til et 'du' og forventer en følelsesmæssig, kognitiv, etisk eller måske en direkte politisk reaktion til gengæld. Som kritiker af det performative værk kan man ikke undsige sig den etiske tiltale, men man kan vælge at

svare tilbage med en skuldertrækning, en hovedrysten, vrede eller måske ligefrem frygt for at blive *for* involveret. Den performative analyse forudsætter altså, at jeg som fortolker er villig til at gå i dialog med værket i forhandlingen om effekten af de identiteter, meninger og moraliteter, som værkerne producerer og ikke nedsætte mig som moralsk dommer.

Den performative selvfortælling er etisk også i en mere eksistentiel forstand, da den performative subjektivitet, eksistens og væren først synes at bliver til, *præformes*, i mødet med den konkrete 'anden person'. Det performative subjekt fremstilles af alle tre forfattere og kunstnere som et individ, der netop erkender, at hans/hendes eksistens, væren og identitet er eksistentielt og etisk betinget og afhængig af den andens spørgen, den andens blik og den andens fortælling. Dette implicerer, som jeg ser det, at den postmoderne, menneskelige subjektivitet er baseret på en form for passivitet eller måske snarere en eksistentiel åbenhed over for og investering i 'den anden'. Man kan sige, at den performative selvfortælling netop understreger den empiriske 'anden person' som det postmoderne jeks *mulighed* for at undslippe sig selv og sin egen selvoptagethed. Hejinian, Calle og Forced Entertainment er historiefortællere, der som flere andre i den nutidige litteratur, visuelle kunst og performance (tænk på Tracey Emin, Elke Krystufek, Peter Land, Suzanne Brøgger, Claus Beck Nielsen og mange flere) leger med, dvs. skiftevis underlægger sig og manipulerer med de magtdiskurser og -relationer, der betinger fortællingens etiske dimension. De forskellige performative former for selvfortælling skal derfor ses som æstetiske aktiviteter, der viser, at kunsten ikke kun er passiv repræsentation, men også implicerer en særegen mulighed for at udøve social, etisk og måske endda politisk agens over for samfundets offentlige magtdiskurser og institutioner.

Jeg vil her til sidst opsummere ganske kort, hvordan afhandlingen bidrager til udviklingen af en transmedial og performativ fortælle teori og -metode:

1. Afhandlingen udpeger et behov for nye metodiske tilgange til selvfortællingen.
2. Afhandlingen formulerer en ny teoretisk definition af selvfortællingen som 'tekstbegivenhed', der kan anvendes på tværs af kunstarterne.

3. Det særegne ved afhandlingens metode er, at den kombinerer teoretiske begreber (performativitet og narrativitet), der oprindeligt stammer fra forskellige fagdiscipliner og anvender dem i en ny æstetisk sammenhæng (hvilket ikke før er gjort).

4. Den performative tilgang til selvfortællingen kaster nyt lys over relationen mellem værkets 'tekst' og 'kontekst' (og tilbyder dermed et alternativ til det statiske kontekstbegreb anvendt af den biografiske litteraturkritik og den strukturalistisk inspirerede kritik)

5. Afhandlingen bidrager med et transmedialt værkbegreb, der åbner op for en analyse af menings- og identitetsdannelsens dialogiske og kontekstuelle dimensioner på tværs af kunstarterne. Dimensioner, der forbliver ubelyste i den strukturelle narratologiske analyse.